

Sprawozdanie z seminarium naukowego w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie pt. *Il Pentateuco* („Pięcioksiąg”)

Rzym, 20–24 stycznia 2014 r.

DOI: 10.34839/wpt.2014.22.2.236-237

W dniach 20–24 stycznia 2014 r. w Papieskim Instytucie Biblijnym (PIB) w Rzymie miało miejsce seminarium naukowe na temat Pięcioksięgu. W konferencjach i warsztatach wzięli udział badacze i wykładowcy Pisma Świętego z całego świata. Koordynatorem sesji był o. prof. Jean-Louis Ska SJ, wieloletni wykładowca rzymskiego *Biblicum*, a zarazem jeden z najwybitniejszych znawców Starego Testamentu.

Wykłady zainicjował o. prof. J.-L. Ska prelekcją zatytułowaną *Vecchi modelli e nuovi metodi: lo stato attuale degli studi sul Pentateuco* („Stare modele i nowe metody: aktualny status badań naukowych nad Pięcioksięgiem”). Punkt wyjścia przedłożenia stanowiła teza o „nieśmiertelności” teorii źródeł Juliusa Wellhausena. Prelegent stwierdził, że nadal dyskutuje się nad kwestiami chronologii czterech klasycznych warstw Pięcioksięgu, tj. jahwistycznej, elohistycznej, deuteronomistycznej i kapłańskiej, oraz że uczeni nadal nie są w stanie zaprezentować jednoznacznego stanowiska odnośnie do czasu finalnej redakcji Tory. W kontekście zagadnienia kształtowania się ostatecznej formy Pięcioksięgu podnosi się z kolei problem jego wewnętrznej jedności i spójności. J.-L. Ska bardzo szeroko omówił najnowsze stanowiska J. Wöhrle, K. Schmidta oraz G.D. Martina, a dodatkowo wskazał na konieczność prowadzenia badań przy zastosowaniu całego spektrum metod synchronicznych i diachronicznych. W badaniach nad Pięcioksięgiem nie powinno się „kanonizować” żadnej z nich, ale należy je łączyć. Ponadto ciągle niedostatecznie przebadaną kwestią jest *Vorlage* tekstu masoreckiego, który w wielu miejscach różni się od wersji znanej z Septuaginty, Pięcioksięgu Samarytańskiego, tekstów odnalezionych w Qumran, ale też wersji *Vetus Latina*.

W drugim dniu wykładów uczestnicy seminarium mogli wysłuchać prelekcji na temat Księgi Rodzaju *Il libro della Genesi tra vecchio e nuovo: per uno „status questionis” dell’attuale dibattito* („Księga Rodzaju pomiędzy starym i nowym: w odniesieniu do *status questionis* aktualnej polemiki”), którą zaprezentował prof. Federico Giuntoli. Uczony doszedł do wniosku, że końcowy etap redakcji Księgi Rodzaju można przesunąć na czas po okresie perskim.

Kolejnym prelegentem był prof. Daniele Garrone, który przedstawił zagadnienie *Il libro dell’Esodo oggi: la discussione sulla sua storia letteraria* („Księga Wyjścia dzisiaj: dyskusja nad historią literacką”). Wykład tego wybitnego biblisty z Wydziału Teologicznego Waldensów w Rzymie koncentrował się na zagadnieniu źródeł tradycji obecnych w Księdze Wyjścia. Uczony poruszył problem nadmiernej fragmentaryzacji tekstu i poszukiwania źródeł w małych sek-

cyjach, co ostatecznie nie jest możliwe do zweryfikowania. Profesor D. Garrone zauważył również, że tekst biblijny stanowi źródło dla kształtowania postawy religijnej wielu wspólnot i jednostek oraz normę wiary, a nadmierna fragmentaryzacja tekstu może osłabiać jego wiarygodność i zmniejszyć siłę oddziaływania. Niemniej prelegent postawił istotne pytania o spójność Księgi Wyjścia oraz o czas ostatecznego ukształtowania się tradycji o Mojżeszu.

Kolejny wykład, zatytułowany *Lv 1 – 26 (27) + Nm 1,1 – 10,10 e la pericope sinaitica* („Kpł 1 – 26 [27] + Lb 1,1 – 10,10 a perykopa synajska”), przedłożył prof. Innocenzo Cardellini, który specjalizuje się w zakresie starożytnych praw i ich relacji do treści obecnych w Piśmie Świętym. Prelegent zwrócił uwagę na to, że tekst biblijny transponuje nie tylko idee religijne, ale jest również świadkiem towarzyszących jego powstaniu uwarunkowań polityczno-społecznych. W tym kontekście zastanawiający jest fakt, że bardzo często aspekty „pozabiblijne” zostały dobrze zharmonizowane z tym, co ma podłoże ściśle teologiczne. Poznanie tych aspektów pozwala jednak lepiej zinterpretować tekst.

W ostatnim dniu seminarium wystąpił prof. Jean-Pierre Sonnet, który w wykładzie zatytułowanym *Il Deuteronomio nella sua ricezione recente: domande antiche, nuove risposte* („Pięcioksiąg w jego ostatniej recepcji: stare pytania, nowe odpowiedzi”) przedstawił następujące zagadnienia: pochodzenie księgi Powtórzonego Prawa, elementy politycznej struktury zapisane w księdze i jej poetykę. Z punktu widzenia aktualności poruszanych zagadnień, na szczególną uwagę zasługuje zestawienie dotychczasowych propozycji odnośnie do genezy Księgi Powtórzonego Prawa z traktatem o sukcesji Asarhadona oraz niedawno odkrytymi w Tell Tayinat prawami hetyckimi i innymi. Ponadto J.-P. Sonnet przedstawił najnowszy stan badań w odniesieniu do prezentacji Księgi Powtórzonego Prawa jako paradygmatu egzegezy wewnątrzbiblijnej oraz jej poetyki narracyjnej. W podsumowaniu podkreślił on wielkie znaczenie Pwt jako tekstu, który pozwala lektorom komunikować się z historią zapisaną w innych starożytnych podaniach, jak również z tym, co otacza ich we współczesnym świecie.

Każdego dnia dopełnieniem konferencji były popołudniowe seminaria w grupach, które prowadzili wybitni znawcy tematu, tacy jak: J.-P. Sonnet, D. Markl, F. Cocco, L. Lappore, J.-L. Ska, I. Cardellini, G. Rizzi, B. Rzepka, F. Giuntoli, D. Garrone, I. Hruša, B. Velčić, A. Wiśniewski.

Seminaria naukowe przygotowywane każdego roku przez Papieski Instytut Biblijny pozwalają usystematyzować i zaktualizować stan badań nad najważniejszymi zagadnieniami z zakresu biblistyki.